

ista bremena nositi kakor on. Slovesno zavračamo nekrščanski, paganski nauk, posneti iz časa starorimskega krutovladja, da je Bog jeden narod ustvaril za to, da gospodari, drugi narod pa za to, da robuje in tlačani. Z besedami se krepko in odločno ustavljamo — ali v svojo obrambo, v rešitev svoje narodnosti in svojega jezika storimo tako malo, da se svojih ljutih, nasilnih in brezobzirnih nasprotnikov, kateri niso samo mnogoštevilni, ampak imajo na svoji strani znamenito kulturo in velikanski kapital, ne moremo ubraniti, ako ne začnemo intenzivno, odločno, neustrašno in dosledno delovati na emancipacijo od Nemcev.

Proti nemškim prizadevanjem bi se moral po vsem Slovenskem dvigniti vihar, kakor ga ta zemlja še ni učakala iz časa prihoda Frankov in Hunov. Narod bi moral v obrambo narodnosti in jezika združiti vse sile in se nemškim naklepom upreti z vso močjo, saj tu ne gre samo za rešitev narodnosti in jezika, saj je od te rešitve odvisna tudi gospodarska eksistenca slovenskega naroda. Zmaga nemštva pomeni proletariziranja slovenskega naroda. Kdor tega ne vidi, tisti je slep na obe očesi, zato pa je nujno potrebno, da se že kaj stori za skupno, solidarno a tudi brezobzirno postopanje.

Nemci hočejo imeti boj na življenje in na smrt. Oni se bore za svoje gospodstvo nad nami, se bore za krivico, mi pa se borimo za sveto pravico in za to smemo iti v boj proti njim z upanjem na zmago.

Toda boj za biti ali ne biti se ne vodi tako, kakor je naš sedanji boj. Bojujejo se samo primorski Slovenci, tako žilavo, tako požrtvovalno, da jih moramo občudovati, kranjski Slovenci pa samo diplomatizujemo in streljamo s puškami v katerih ni krogelj. Tu na Kranjskem se morajo razmere premeniti, tu moramo resno začeti delovati, sicer je vse izgubljeno.

Politični pregled.

Desnica — poražena. — Dne 20. t. m. se je sešel državni zbor in takoj začel razpravo o nagajivih obtožbah nemških strank proti bivšemu Badenijevemu ministerstvu radi tega, ker je poklicalo redarje v parlament. Nemci so strastno napadali Badenija, tedanje predsedništvo in vso desnico ter po svoji navadi hinavsko zavijaje oči vzdihovali, kako strašne krivice se jim gode. V imeni desnice sta posegla v debato Jaworski, kateri je izjavil, da je desnica uveljavila lex Falkenhayn v obrambo parlamenta, v obrambo osebne časti in življenja desnici pripadajočih poslancev, ter dr. Kramař, proti kateremu so Nemci z barabsko surovostjo razgrajali in demonstrovali. V torek je bilo glasovanje in tu je desnico zadel čuten poraz. Zbornica je z večino 10 glasov vzprejela predlog, naj se obtoži Badenijevo ministerstvo in ga odkazala posebnemu odseku. Zgodilo se je to, ker se je absentiralo mnogo desnici pripadajočih poslancev, zlasti vsi pristaši nemške katoliške ljudske stranke. Ta stranka je najprej hotela predlagati motiviran prestop na dnevni red, hotela je obsoditi postopanje desnice, dasi je svoj čas sama glasovala za Falkenhaynov predlog. Tega sicer ni storila, ali absentirala se je pri glasovanju in tako prouzročila, da je desnica najbrž razbita, ker ni verjetno, da bi slovanski poslanci hoteli še hoditi roko v roki z nemško katoliško ljudsko stranko. Za bivše Badenijevo

ministerstvo sprejetje obtoženih predlogov pri prvem branji ne bo imelo posledic, kajti predlog mora biti pri drugem in pri tretjem branji vsprejet z dvetretjinsko večino in ne samo v poslanski zbornici, ampak tudi v gospodski zbornici, kar se seveda nikdar ne zgodi.

Jezikovno vprašanje. — Položaj kateri je vsled izida prve razprave o obtožnih predlogih proti bivšemu Badenijevemu ministerstvu postal skrajno napet, se reši tekom prihodnjih dnij, namreč pri razpravi o nujnih predlogih glede uredbe jezikovnega vprašanja. Stranke niso jedine, kako postopati glede jezikovnega vprašanja, pač je pa desnica jedina, da se vsi predlogi odkažejo posebnemu odseku. Nemci zastopajo stališče, da mora vlada najprej razveljaviti jezikovne naredbes, predno vstopijo v jezikovni odsek in zahtevajo zategadelj, naj vlada pri razpravi precizno izjavi, da ugodí njih željam. To je storila vlada le deloma, pač, da pa zaključi takoj zasedanje, ako Nemci ne vstopijo v jezikovni odsek.

Nagodba z Ogersko. — Avstrijska in ogerska vlada predložili sta dne 20. t. m. obema parlamentoma 22 načrtov zakonov, tičočih se obnovenja nagodbe z Ogersko. Po dve in polletnem pripravljanju je še-le Thunova vlada prišla do tja, da je mogla načrte predložiti drž. zboru, ni pa še mogla predložiti načrta o kvoti, ki je pri nagodbi glavna stvar. Opustil se je takozvani junctim. Vse stranke so jedine v tem, da je ta nagodba skrajno neugodna za Avstrijo, zlasti ker Avstrija ni dosegla ničesar druzega, kakor odpravo mlinarskega obrata, na drugi strani pa se hoče uvesti novih davkov kar za 40 milijonov; povišati se hoče namreč davek na pivo, žganje, sladkor in na petrolej. Davek na pivo poviša se za toliko, da bo liter za 2 kr. dražji nego je sedaj, davek na žganje se poviša za 15 gld., pri petroleju se poviša carina od 2 gl. 40 kr. na 3 gld. 50 kr. met. stot davek na sladkor pa se poviša od 13 na 19 gld. Novih predlog se torej nikakor ne moremo veseliti, akoravno se nam obljubujejo novi srebrni novci po 5 kron in novi bankovci po 10 kron ter novo občno računanje s kronami počenši s 1. januvarjem prihodnjega leta. Pa tudi dežele same bodo z novim davčnim zakonom znatno obremenjene, oziroma oškodovane. Vzamejo se jim namreč naklade na pivo in žganje, mesto tega pa se jim naklonijo neke odškodnine, ki pa niso v nobeni primeri s sedanjimi dogodki. Te predloge pač ne smejo na noben način obveljati.

Italija. — Kolika zaslepljenost vlada v Italiji, kaže jasno dejstvo, da so bivšega ministerskega predsednika zopet izvolili v poslansko zbornico. Dokazali so mu sleparije, katere je izvršil in parlament mu je tudi izrekel grajo, a zaslepljeni volilci so mu dali zopet svoje glasove. Izvoljen je bil z ogromno večino glasov. Dobil je od 1503 oddanih glasov 1176. Res, lepe razmere morajo vladati v Palermi, kjer so tega lisjaka zopet volili.

Saksonski kralj Albert je praznoval minole dni v Draždanah 70letnico svojega rojstva in 25letnico svoje vlade. Kralj si je priboril v nemško-francoski vojski veliko slavo. Kralj je priljubljen in vživa tudi posebno osobno prijateljstvo našega cesarja, ki se je tudi udeležil slavnostij.

Rusija in Črnogora. — Ruski car je pred kratkim poklonil Črnigori 30.000 pušk in 30 milijonov krogelj. S tem je Rusija zopet pokazala iskrene simpatije do Črnogore. Ruski list „Svejet“ pravi z ozirom na to darilo Rusije, da ta vkljub svojim velikim akcijam v Aziji ni pozabila južnih Slovanov in dolžnostij, katere ima do njih.

Špansko-ameriška vojna. — V smislu sklepa kongresa Zjedinjenih držav je predsednik Mac Kinley podpisal ultimatum, s katerim se zahteva od Španije, da se odreče Kubi in naj prizna svobodo in neodvisnost tega otoka. Če Španija tega ne stori, prisilijo jo Zjedinjene države z orožjem. Ta ultimatum pomeni napoved vojske, ker se je že naprej ve

delo, da se Španjska ne odreče Kubi. Rok za odgovor na ta ultimatum je potekel dne 24. aprila. Španija ni dala nobenega odgovora, pač pa pretrgala diplomatsko zvezo z Združenimi državami in odpoklicala svojega zastopnika od ondot. Isto so storile Združene države s svojim zastopnikom v Španiji. Vse zveze mej obema državama so pretrgane in bojaželjno stojita si obe nasproti. Američani trdijo, da hočejo osvoboditi Kubo in njene prebivalce, ki trpe že toliko let pod jarmom Španjske. Španjska odreja Američanom pravico, vtikati se v njene razmere. Ni zameriti Američanom če pravijo, da hočejo osvoboditi svoje rojake na Kubi, ker je Španija ondi res grozovito gospodarila, prav ima pa tudi Španija, ki odreja Združenim državam pravico, vtikati se v njene razmere. Torej drug na drugega zvrčajo krivdo za vojsko, v resnici je pa kriva vojske bojaželjnost Američana in Španjca, katera oba hočeta vojske. Boj ne bo majhen, pri Španjcih bo delovala dobro organizovana vojska, pri Američanih pa denar. Američani računajo na slabo finančno stran Španije, ta pa na neizvežbano američansko vojsko. Težave utegnejo delati Španjem Kubi sosednji španjski otoki, ki so nezadovoljni s španjskim gospodarstvom in ki utegnejo zdaj tudi proti Španjski nastopiti, ugodno za Španjce je pa okoliščina, da imajo na Kubi na najboljših mestih razpostavljeno v bran mnogoštevilno vojaštvo. Američanom morebiti ne bo delalo težav približati se Kubi, a z vspehom naskočiti jo in celo vstopiti na otok to bo težje, ker Španjci bodo vedli krepko braniti otok, in to tam lažje, ker Kubanci sami, če bi tudi hoteli, ne bodo mogli prav nič Amerikancev podpirati v njih delovanju na morji. Celo poroča se, da je na Kubi razen regularne vojske pripravljenih 83.000 prostovoljcev, braniti otok pred vojsko Združenih držav. V Meksiki organizujejo Španjci prostovoljce za vpad v Združene države. Američani in Španjci vedo za nevarnost, katera jim preti, prvi se boje Španjcev na obrežji američanskem in so se v to pripravili, drugi se boje Amerikancev na domače obrežje in druge svoje bližnje otoke in so se tudi v to pripravili. Američanske ladje so že zapustila domača pristanišča in odplule v daljno morje proti Špancem. Za natančna pota in cilj se neve. Kje se spopadejo Španci in Amerikanci prvič, to pokaže še-le prihodnost. V križanji ladij po morji igrali bodo veliko ulogo takozvani korzarji t. j. ladje, ki imajo po španjskem načelu pravico loviti tuje ladje sovražne in druge in zapleniti vsaktero za sovražno državo namenjeno blago Američanom to korzarstvo ni povšeči in kličejo vevlasti na pomoč, da se korzarstvo odpravi. Umevno je, da Španjci v to ne bodo dovolili, ker imajo Amerikanci znatno trgovino po morji in jim bodo mogli prav zelo nagajati. Brezdvomno tudi Amerikanci ne bodo Španjem prizanašali. In res se je že zgodilo, da so že drug drugemu zaplenili ladje. — Voina je sedaj tudi že oficijelno napovedana. Madridski uradni list je objavil dekret v tem smislu Glede korzarstva določa dekret, da si Španija pridržuje pravico, izdajati korzarska pisma ter dovoljenja za preiskavo vseh sovražnih in dvomljivih ladij. Iz raznih trgovskih ladij se namerava v slučaju potrebe pomnožiti vojno mornarico.

Obrtnija.

Ljubljanska mestna hranilnica.

Z 31. decembrom 1887. l. je minula osma upravna doba tega velevažnega denarnega zavoda, kateri gotovo zasluži, da se ga slovensko občinstvo oklene z vso energijo, kajti samo s tem, da se držimo narodnih denarnih

zavodov, pospešujemo emancipacijo slovenskega naroda od nemškega kapitala in sosebno od kranjske hranilnice.

Uspevanje mestne hranilnice ljubljanske v l. 1897. svedoči jasno, da se občinstvo čimdalje bolj zanima za ta zavod.

Dočim je ljubljanska mestna hranilnica za 1896. l. izkazala vsega denarnega prometa 9,667.115 gld. 21 kr. ga je bilo 1897. l. že 12,791.014 gld. 37½ kr., torej za 3,123.899 gld. 16½ kr. več, nego prejšnje leto.

Najživahnejše je bilo denarno gibanje pri uložnem poslovanju. Tu se je v 7702 postavkah uložilo 3,222.429 gl. 29 kr., dvignilo pa v 6446 postavkah 2,831.431 gld. 97½ kr. Uloge presegajo torej vzdige za 390.997 gld. 31½ kr. Prištevisi to razliko z nevzdignjenimi, h glavnici pripisanimi obrestmi v znesku 172.339 gld. 52 kr. k stanju začetkom 1897. l. obstoječih 10.482 ulog v znesku 4,373.424 gld. 83 kr., vidimo, da znaša koncem imenovanega l. 11.921 ulog 4,936.761 gld. 66½ kr.

Tekom 1897. l. je bilo izdanih 3.368 novih uložnih knjižic, popolnoma izplačalo pa se jih je 1869. Na eno knjižico pride povprečno uloga 414 gld. 12 kr.

Za ulogami je bilo največ prometa na tekočem računu, conto-correntnem. Hranilnica je pri raznih denarnih zavodih naložila 2,565.016 gld. 49 kr., vrnili pa so jej isti 2,246.894 gld. 59 kr., tako da je koncem 1897. l. ostalo razpoložljivo naloženega denarja 928.394 gld. 28 kr., a prejšnje leto ga je bilo le 610.272 gld. 38 kr.

Na hipotekah je imela hranilnica koncem 1896. l. pri 3630 strankah izposojenih 2,843.628 gld. 47 kr. Pretečeno leto je hranilnica novič izplačala 498 prosilcem svoto 450.883 gld. 82 kr. Ker je med letom 52 dolžnikov popolnoma izplačalo svoje dolgove, znaša po odbitku teh in v anuitetah deloma vrnjenih posojil za 105.046 gld. 67 kr. koncem 1897. l. pri 4076 posestnikih izposojena glavnica 3,189.465 gld. 62 kr. t. j. 64.6% vseh ulog.

Občinskih in deželnih posojil je 1897. l. ostalo 31 v znesku 431.521 gld. 48 kr. ker sta dve občini vrnile kar je imela hranilnica od njiju terjati, na novo sta se zglasili za posojila samo dve občini, kateri sta obe skupaj zahtevali in dobili posojila 6000 gld.

Vrednostnih papirjev je mestna hranilnica 1897. l. nakupila za 204.977 gld. 70 kr. prodala jih je pa oziroma so bili izžrebani za 282.331 gld. 10 kr., tako da so isti po svoji kurzni vrednosti z dne 31. dec. 1897. l. dajali pokritja za 302.364 gld. 20 kr., to je za 6.1% pri ljubljanski mestni hranilnici naloženega denarja.

Menic je hranilnica tekom 1897. l. eskomptovala oziroma podaljšala 143 v znesku 165.057 gld. 08 kr., vrnjena pa jej je bila na 147 menic svota 152.334 gld. 81 kr. koncem 1897. l. je torej ostalo na 52 menic izposojenih 70.613 gld. 41 kr., dočim je bilo začetkom istega leta na 56 menic izposojenih 57.891 gld. 14 kr.

Posojila proti zastavi vrednostih listin so se 1897. l. v primeri s takimi posojili v 1896. l. skršila za 415 gld. ter so 31. decembra l. l. znašala 6566 gld.